

IETS OVER DIAMANTEN. — KIMBERLEY.

DOOR

S. H. JUNIUS.

»And trice Threefold the gates — three were
of iron, three of brass and three of *adamantine*
rock«.

(MILTON'S »Paradise lost«.)

In het Grieksch noemde men de harde edelsteenen, welke volgens het toen en nog lang later heerschende begrip zelfs tegen de zwaarste hamerslagen bestand waren: *Adamas*, welk woord de *onbedwingbare* beteekent.

In het deftig Engelsch en in de poëzie gebruikt men nog den naam *adamant* voor *diamant*. Zie het hierboven aangehaalde Het woord »*diamond*«, een verbastering van *adamant*, beteekent eigenlijk »ruitvorm«.

De *diamant* is een octaedrisch kristal en heeft in ruwen ongeslepen vorm ruitvormige zijvlakken, tenzij door het slijpen van water enz. die vorm verloren is gegaan. Ook in het kaartspel noemen de Engelschen »ruiten« »*diamonds*«.

Ruim veertig jaren geleden dacht niemand in Zuid-Afrika er nog aan, dat daar in den schoot der harde, steenachtige aarde, veelal slechts begroeid met kleine onaanzienlijke struikjes, groote schatten aan edelgesteenten verborgen lagen, ja zelfs op de oppervlakte te vinden waren, en wel in die mate, dat de gansche wereld er zich

over zou verbazen; en nog minder dat deze diamanten oorzaak zouden worden van de groote omwentelingen, die daar plaats vonden.

In 1867 kwam geheel onverwacht het bericht dat in het »Onderveld« diamanten waren gevonden.

Van den beginne af woonden wij deze Afrikaansche wondergeschiedenis bij. — De hartstocht voor diamanten begon al zeer spoedig met woede om zich heen te grijpen en ik moet bekennen, dat ook in ons huis menigmaal de vraag werd geopperd of we er aan mee zouden doen.

Men hoorde over niets dan over gevonden diamanten.

Reeds in 't begin van 1867 kwam onze buurman Pv. — over den rand, waarachter zijn plaats lag, naar ons toe om ons te vertellen hoe zijn neef VAN NIEKERK op zijn »tocht« naar het »Onderveld« in de buurt van Hopetown was gekomen op de plaats van een zekeren JAKOPS, waar hij enkel de vrouw te huis vond met de kinderen, welke op den vloer met kleine steentjes zaten te spelen.

VAN NIEKERK, die naar de spelende kinderen zat te kijken, bemerkte dat één van hun steentjes buitengewoon mooi en glanzend was, zoo heel bijzonder; en hoewel hij nooit anders dan uit zijn bijbel gehoord had van edelgesteenten, kreeg hij toch een soort ingeving, een voorgevoel, dat dit misschien toch een edelsteen kon zijn.

Hij verzocht de vrouw hem het steentje mee te geven, hij zou dan onderzoeken of het waarde had en zoo ja het verkoopen en de opbrengst eerlijk met haar deelen.

»Men kan niet weten« zei hij »de uitlanders koopen alles wat ze zien, we kunnen het probeeren.«

En waarlijk, het steentje bleek een diamant te zijn van 22½ karaat, door de firma D'HONT en ROSKILL te Londen geschat op een waarde van 500 pst. — zesduizend gulden, voor welchen prijs de steen in het bezit kwam van den toenmaligen gouverneur der Kaap-Kolonie Sir PHILIP WOODHOUSE, en met welke som, na aftrek der onkosten van taxeren enz., VAN NIEKERK terug ging naar de plaats van JAKOPS om hem volgens afspraak de helft van het ontvangen geld over te dragen.

Hij kreeg toen nog een steentje meê van 8½ karaat dat, voor £ 200. eveneens werd aangekocht door Sir PHILIP WOODHOUSE....

Sneller dan de wind verspreidde zich het gerucht van de aanwezigheid van diamanten in de Kaap-Kolonie, waarvoor ongekend veel geld werd betaald door de uitlanders. Ook onder de kleurlingen ging het nieuws alras van mond tot mond, zoodat al heel spoedig daarwonnende Griqua's het plan vormden om naar deze kostbare »blinkklippies« te gaan zoeken, die naar zij meenden de »witte menschen«

als talismans gebruikten; hand aan hand in rijen van twintig en meer begonnen zij de vlakten langs de Vaal- en Oranje-rivieroevers af te loopen, of zij met hun scherpe doordringende oogjes ook diamanten op den grond zouden zien liggen, en niet te vergeefs zochten zij; gedurig toch werden kleine diamanten door hen opgeraapt en verkocht aan opkoopters en speculanten, die niet lang op hun verschijning lieten wachten en welke dan de steentjes lieten keuren en taxeerden, vooral door vorengenoemden D'HONT, een Amsterdamsch Israëliet, die al spoedig hierin een specialiteit bleek te zijn, en er geen slechte zaken mee maakte.

Dat de kleurlingen niet te veel van den buit meekregen, ligt voor de hand.

Van toen af begon de groote »rush« naar de diamantvelden van Zuid-Afrika.

Zoodra het algemeen bekend werd dat kleurlingen al zoekende boven den grond diamanten vonden, begon de hebzucht naar diamanten de menschen te beheerschen; er gingen, zelfs van uit de Kaap en geheel het »bovenland« nette jongelui, klerkjes, tochtgangers, ja menschen uit alle standen en rangen naar de zoogenaamde »velden«. Wie geld had liet anderen voor zich werken en wie het niet had werkte zelf met pik en houweel, daar men terecht meende, dat nu ook *in* den grond diamanten te vinden zouden zijn.

Talloos velen stroomden er heen om hun geluk te beproeven, en zoo vormde zich al spoedig bij Pniël aan de Vaalrivier een groot delverskamp van tenten en wagens, voor 't meerendeel nog van Boeren en andere Afrikaners; en daar wij aan den grooten weg woonden, waarlangs alles moest wat uit het bovenland naar de velden ging of van daar terugkwam, waren wij dikwijls in de gelegenheid ruwe diamanten te zien.

Er werd eigenaardig onverschillig met de »steen«*en*, zooals zij in de wandeling heetten, omgesprongen.

Een toegevouwen papiertje werd uit den vestzak voor den dag gehaald en opgevouwen op tafel gelegd. Iedereen kon dan de diamanten in zijn handen nemen en naar hartelust bekijken; er waren vele heldere steentjes onder, maar ook die »flaws« (wolkjes) hadden of barstjes, alsmede zwarte of gedeeltelijk zwarte; de grootsten tusschen de tien en twintig karaat, te zamen met de kleinere, aanzienlijke sommen vertegenwoordigend; veelal waren zij door het water afgesleten met ronde hoeken.

Het geld, voor deze eerste steenen ontvangen bleef voor 't grootste deel in de kolonie.

Soms ook had men wel geen diamanten gevonden, maar wel een menigte andere mooie steentjes van allerlei kleur en gedaante, 't meest gelijkend op de ouderwetsche »suikererwt« en »kapittelstokjes«, maar glad, groen, rood, blauw of geel; vooral veel granaatjes, gemetamorphoseerde produkten; namelijk steentjes die bij het doorbreken van het oververhitte magma ontstaan waren en bestonden uit gesmolten olivin, kiezel en andere stoffen, »tranen van het vuur«, door inwerking van ijzer, zwavel als anderszins verschillend gekleurd.

Toch zagen wij ook menschen terugkomen, die alles gewaagd en *niets* gewonnen hadden, ellendig en beroofd, uitgeteerd van vermoeidheid en ontbering.

Te Beaufort-West waren wij in den beginne meermalen getuige van de vreemdste begrippen over »diamanten«; vooral onder de boeren, die ver van den grooten weg af woonden, en onder de kleurlingen. Allerlei verhalen werden door den een aan den ander oververteld, half of in 't geheel niet begrepen en volkomen uit hun verband gerukt door menschen, die nooit diamanten gezien hadden; vooral stelden zij zich groote bonken en brokken voor; dat *kleine* »blinkklippies« zoo'n groote waarde konden hebben, dat snapten zij in 't geheel niet, de grootte moest het hem dan toch doen.

Anderen weer begonnen nu alle steenen en steentjes, die maar eenigszins glansden, waaronder ook vuursteen, op te rapen, 't *konden* best diamanten zijn, wat wisten zij er van.

Eens 's morgens zagen wij voor het huis van een gekleurden politieagent een kar staan met verscheiden Hottentotten er omheen, bezig een reuzenblok steen, roodgeel van kleur, van minstens een meter lengte, er af te laden.

Steeds werd de toeloop van weetgierigen grooter, en onderling werd beraadslaagd waar men den voor diamant gehouden steen heen moest brengen om hem te doen onderzoeken en naar waarde te taxeeren; tot eindelijk de wijzen hen moesten teleurstellen door hun te vertellen, dat het stuk steen, door hen tusschen de boomen langs Zwartrivier uitgegraven, een gedeelte was van den versteenden rug van een vóórwereldlijk dier.

Anderen kwamen met groote bonken steenkool, toen nog weinig in die streken bekend, in de vaste overtuiging, dat *dat* diamanten waren, terwijl weer anderen, al *eenigszins* wijzer, beweerden dat niet de steenkool zelf de diamant was, maar dat deze binnen in de steenkool groeide, waarop zij de steenkool uit elkander sloegen — om natuurlijk niets te vinden!

Weer anderen waren te zuinig of te wantrouwend om de door hen

gevonden steenen door deskundigen te doen keuren, zij mochten er de waarde eens van verminderen of te veel geld vragen; zij wilden liever zichzelf van de echtheid overtuigen; zij hadden namelijk gehoord dat één van de zekerste eigenschappen, waaraan een echte diamant te herkennen was, bestond in zijn buitengewone hardheid; als hij echt was, kon hij niet breken, en zoo is menige echte diamant onder den zwaren smidsvoorhamer tot gruis geslagen.

In 1867, dus ook nog heel in den beginne, kwam een jager op groot wild bij een kafferdokter, die een bijzonder grooten, vreemd glinsterenden steen in zijn bezit had, een zoogenaamden toorn- of tooversteen, dien hij gebruikte bij zijn behandeling van zieken.

Die kaffer scheen den steen al lang in zijn bezit te hebben. »Zien baas« zei hij, »dis daarom een snaaksche klipie, hij blink ook als dit donker is«. De jager die wel van diamanten gehoord, maar er bij zijn weten nooit een gezien had, voelde toch direct dat deze steen iets buitengewoons was, misschien wel een diamant, dacht hij, en wilde hem, daar hij niet veel geld of waarde bij zich had, voor een kleinigheid van den kaffer koopen: maar de slimme tooverdokter, die mogelijk zelf iets van de waarheid begon te vermoeden, wilde hem den steen niet afstaan.

Een heelen tijd later kwam een kaffer, ZWARTBOY geheeten, waarschijnlijk met dezen zelfden steen, in het naburige Hopetown, aan den winkel van den heer GERS, waar hij den steen ten verkoop aanbod voor £ 200 aan winkelwaren.

De jonge klerk in den winkel durfde bij afwezigheid van zijn chef zulk een groote som niet wagen en besloot daarom den koop liever niet te sluiten, hoewel hij er lust genoeg in had.

ZWARTBOY ging nu op raad van den klerk naar de naburige plaats van den reeds vroeger door ons genoemden heer VAN NIEKERK en vroeg hier terstond het dubbele van de som, dus £ 400.

VAN NIEKERK, door ervaring al wijzer geworden, gaf den kaffer opslag voor zijn steen, 500 schapen, een ouden ossenwagen met acht ossen en voorts een partij winkelgoederen, ter gezamenlijke waarde van £ 400.

En hij wist wat hij deed, want hij zag terstond dat het een diamant van groote waarde was, welke hij dan ook nog dienzelfden dag verkocht aan het huis »Lilienfeld« (Mosenthal brothers) in Hopetown, voor £ 11200, terwijl ZWARTBOY, rijk als een koning, zijn vee en schatten meevoerde naar zijn kraal, onder het kauwen van een stuk suikerriet, met zijn breeden mond lachend »om die domme, snaakse witmens«.

Deze diamant, de later zoo beroemde »Star of South Africa« werd vervolgens gekocht door de firma D'HONT & Co. te Londen voor £ 11500 en, na te Amsterdam brillant te zijn geslepen, aangekocht, volgens de Kapenaars door den toenmaligen prins van Wales (koning EDWARD VII), volgens anderen door graaf DUDLEY, als een geschenk voor zijn jonge vrouw, door geheel Engeland beroemd om haar schoonheid.

»In de kronen van Keizers, op de schoonen haar hoofd
Daar blink ik en word van mijn glans niet beroofd.«

(»Uit het lied van den diamant«)

Waarschijnlijk heeft de prins van Wales hem oorspronkelijk gekocht, maar hem later afgestaan aan graaf DUDLEY, die er althans £ 25000 voor betaalde.

Of »the Star of South-Africa« later was bij de diamanten in het kistje, dat lady DUDLEY ontstolen is bij den beruchten diamantendiefstal, weet ik niet, maar zoo ja dan zal zijn tegenwoordig verblijf wel weer even onbekend zijn als toen ZWARTBOY hem vond.

Onderwijl werd de zoogenaamde »rush« naar de velden hoe langer hoe sterker. Ook in Beaufort-West stonden verscheiden huizen leeg van menschen, die hun huisraad verkocht hadden om het noodige geld te krijgen voor de reis en het verblijf op de velden en voor inkoop van »Claims«, »craddles« (beweegbare ziften) en andere benodigdheden.

Ook namen zij meel en maïs, brandewijn, rozijnen en andere zaken mee, zoowel voor eigen gebruik als om met groote winst aan andere delvers te verkoopen.

Alles was daar toen al vreeselijk duur; een mooie ui kostte bij voorbeeld zestig cent, een kool f15, een komkommer f1.50, aardappelen per stuk tien à vijftien cent, enz.

Soms liepen de prijzen ongehoord hoog op, om iets later, als er opeens te veel toevoer kwam, zoo te dalen, dat het den transportrijders de moeite en kosten niet loonde.

Op een goeden morgen vertrok uit Beaufort-West naar de velden de zoogenaamde »Wheeler-Company«, bestaande uit één WHEELER, één SWANEPOEL en drie gebroeders POWELL, terwijl de vader van deze laatsten het geld, voor de expeditie benodigd voorschoot.

Het gezelschap bestond dus uit zes leden, waarvan vijf naar de velden gingen. -- Zij lieten hun vrouwen en kinderen tehuis; want toen al begon het op de velden een ruwe boel te worden door de

aankomst van vreemde delvers uit Australië en alle andere hemelstreken, saamgestroomd als aasvogels op een aas.

Cantines en speelhuizen kwamen bij tientallen als uit den grond opzetten, terwijl de strenge tucht, die er later heerschte, nog niet bestond.

Waar 's Zondags in een tent een boer met zijn familie godsdienst-oefening hield, zat soms in een tent er naast een Australisch delver wijsjes van »wereldsche liedjes« te spelen op een viool, terwijl zwaar gebaarde mannen er omheen dansten. Of wel had er een gevecht op leven en dood plaats tusschen twee »vrienden« die als razenden carroussel liepen om een tent, waarin een moeder met hare kinderen zat, vallend en struikelend over de ijzeren tentpennen, en eindelijk het tooneel van den strijd verplaatsend *in* de tent onder de oogen van de vrouw en de kinderen, totdat woeste hartstocht hen weer naar buiten dreef.

Moorden waren dan ook niet, zeldzaam.

De WHEELER Co. was in den beginne niet bijster gelukkig, zoodat zij, na zes maanden hard werken en na vele moeilijkheden te hebben doorworsteld, besloot om met de steenen, die zij gevonden hadden en die toch ruim hun kosten dekten, weer naar huis terug te gaan, om hun land te beploegen en anderen te waarschuwen, dat zij zich geen te groote voorstellingen van het diamantgraven zouden maken, toen zij, geheel onverwacht, een prachtige steen vonden van 88½ karaat »The Star of Beaufort-West«, waarvoor hun door Rothschild £ 14000 werd geboden, voor welke som zij hem evenwel niet wilden verkopen; toen zij hem later door bemiddeling van de Standard Bank van de hand deden, ontvingen zij er slechts £ 2500 voor. De voornaamste oorzaak hiervan schijnt, volgens verklaring van een ooggetuige (den heer K. . . . te Beaufort-West), mij pas dezer dagen door hem meegedeeld, te zijn geweest, dat zij op raad van anderen den steen eerst hadden laten kloven!!

Wijzelf hebben dezen diamant, vóór dat hij gekloofd was, in onze handen gehad, en al de omstandigheden van het vinden, enz. uit de monden der bovengenoemde Afrikaners zelf gehoord.

De vorm van »The Star of Beaufort-West« was langwerpige vierkant, en hij was een diamant van het helderste »water« zonder vlekken of barsten.

Dr. T. . . . besloot om verschillende redenen een tijdlang zich als dokter te gaan vestigen op de diamantvelden en daar tevens zijn geluk eens te beproeven.

Zijn vrouw en kinderen kon hij niet direct meenemen. Het ging

hem echter niet voorspoedig, noch met de patienten, noch met de diamanten, zoodat er geen denken aan was dat hij zijn familie geld zou kunnen verzenden.

Iets wat trouwens van daar ook niet zoo gemakkelijk ging.

't Gevolg was dat ze te huis kommer en gebrek leden, zoodat vrienden en kennissen de vrouw aan reisgeld en het noodige hielpen om de reis naar de diamantvelden te ondernemen. Daar de nood hoog was geklommen, besloot mevrouw T... om dien zelfden avond nog een plan te gaan maken met een boer, die klaar stond om met een vracht meel naar de velden te rijden, om haar en hare kinderen voor een kleine som mee te nemen, maar op voorwaarde, dat *zij* moest zorgen voor kost langs den langen weg voor haarzelf en haar kinderen. Behelpen moesten zij zich geducht, daar ze met moeite ieder een bescheiden plekje kregen om te zitten.

Gedurende de lange reis door het toen dorre, droge veld, was langzamerhand al de meegenomen teerkost en het geld op geraakt en begonnen nieuwe zorgen daarbij de arme vrouw te kwellen; of haar man hen wel dáár, waar alles zoo duur was, zou kunnen onderhouden, of hij misschien niet al gestorven zou zijn aan de »kampkoorts«; want in al die weken, die zij op den boerenwagen voorthotsten, had zij natuurlijk niets van hem gehoord. Zoodat het met een zwaar hart was, dat zij, aan de velden gekomen, van den wagen klom, om langs een smal wagenpad, midden door de »Claims«, langs het pad, waarlangs de karren met grond, uit de »Claims« opgedolven, naar buiten reden om aan de rivier te worden gewasschen, naar haar man ging zoeken, die zooals zij hoorde heel aan het andere eind bezig was met werken.

Nauwelijks stond zij op den grond toen ze vlak voor zich iets zag blinken, dat, toen zij het haastig oprapte een kleine diamant bleek te zijn, waarschijnlijk afgevalven van een kar grond; en daar de weg zelf aan niemand in eigendom toebehoorde, werd de diamant door de omstanders als haar rechtmatig eigendom verklaard.

De steen werd aan een opkooper verkocht voor £ 50; wel geen groote schat, maar toch ook zonder de minste moeite verkregen en in dit geval een zeer gelukkige vondst; voorloopig was de familie toch voor gebrek behoed, te meer daar Dr. T... juist wat meer verdiend had en een klein huis van gegalvaniseerde platen had kunnen overnemen van iemand, die de velden verliet en naar huis terugging.

Tot dezen tijd bestonden de delverijen langs de oevers van de Vaal en Oranjerivieren uit zoogenaamde »riverdiggings«, rivierdelve-

rijen, van Pniël en Klipfontein af over een uitgestrektheid van zeventig mijlen.

Later trokken de delvers van Pniël, enz. naar »DuToitspan« en van toen af waren het de zoogenaamde »Drydigging«^s, daar de grond in deze streken hard en droog was, veelal bestaande uit »pannen«, d. w. z. rondvormige inzinkingen van den grond, waarin, toen het land nog met zeewater overdekt was, het bezinksel was achtergebleven en waar ook de diamanten, door den vloed meegevoerd, waren ingespoeld en blijven liggen; nu droog, behalve een enkele plas water als bijvoorbeeld in de pan waarnaar »DuToitspan« genoemd was.

De grond van DuToitspan (uitgesproken als Dutooispan), ongeveer elf uren ten Zuid-Oosten van Pniël gelegen, bleek rijk aan diamanten te zijn.

Een handelaar en delver, ROBINSON genaamd, ontdekte toen hij in 1870 met zijn wagen daar op de plaats aankwam, tusschen een flesch vol met de vroeger besproken bonte steentjes, door een boerenvrouw verzameld en die ze hem liet zien, 22 stuks kleine diamantjes, en toen men verder ging zoeken bleken ook in de kleimuren van het huis diamanten te zitten, waarom deze kleine woning sedert den grootschen naam kreeg van »het diamantenhuis«.

Een Engelschman, die daar in de buurt een fraaie bloeiende wilde ui uit den grond trok, zag tot zijn verbazing een buitengewoon schitterenden diamant tusschen de worteltjes van de plant hangen, een steen van 40 karaat waarvoor hij £ 800 kreeg.

Al deze en andere berichten werkten als zoovele electrische schokken op allen die te Pniël en aan de andere rivierdelverijen niet gelukkig waren geweest.

Als door een tooverslag verrees dan ook op de tot nu toe zoo rustige plek een woelige tentenstad.

Kort daarop ontdekte men in de buurt van DuToitspan een andere diamanthoudende plaats »Bultfontein« en later ook nog de »De Beersmijn«.

Maar ook deze beide delverijen zouden weer overschaduw worden door een andere ten westen van DuToitspan gelegen streek, waar nu weer terstond heele scharen delvers heenstroonden.

De plek voorloopig »The New Rush« genoemd, werd later herdoopt in »Colesberg-Kopje«, naar een gezelschap jongelui uit Colesberg die te DuToitspan aan 't graven waren naar diamanten en die voor een uitstapje Zondagsmorgens naar het naburige »kopje« wandelden, toen nog geheel onbekend als diamantplaats; op het kopje zetten zij zich neer om te rusten en van de meegebrachte proviand te genieten,

toen één van hen, die juist een flesch gemberbier had losgetrokken, achteloos met zijn kurketrekker in den grond woelde, waarin hij op geen vingerdiepte twee diamantjes vond, en waarop natuurlijk het heele gezelschap met hun wandelstokken en zakmessen in den grond begon te schoffelen en te krabben, met het gevolg dat zij 's avonds als de gelukkige bezitters van acht diamanten naar DuToitspan terugkeerde, om daar een groote opschudding te veroorzaken.

»De Beersmijn«, of bij verkorting »De Beers«, werd nu in tegenstelling »Old The Beers« genoemd, terwijl »New Rush« of het »Colesbergkopje« ook wel »New de Beers« heette.

Het Colesbergkopje, of The New de Beers dan, bleek een oude krater te zijn, buitengewoon rijk aan diamanten, zoo rijk zelfs dat de delvers het kortweg »pudding met rozijnen« noemden.

Hier onder anderen werden behalve de meeste ook de grootste diamanten gevonden, bijvoorbeeld één van 166 karaat en een van 288½ karaat.

De geheele omvang van den krater werd verdeeld en uitgegraven in »Claims« (rechten) van 20 of 10 □ voet tegen betaling van zes gulden per maand voor recht van uitgraven; welke prijs later steeds hooger werd, ja ongehoord hoog; bijna niet te betalen.

Spoedig bleken deze Claims al niet meer voor particulieren te krijgen te zijn, maar te worden opgekocht door opkoopers en speculanten, vooral nu de bovengrond niet veel meer leverde.

De uitgewerkte claims met hun *zeer* dunne tusschenwalletjes, die ze van elkander scheidden, hier en daar al afgebrokkeld en ingestort, elders nog scherp opstaand geleken, nu de langs de claims loopende wegen ook al hoe langer hoe smaller waren weggegraven, het meest op een reusachtige honigraat, en van nu af aan begon het moeilijk, ja bijna ondoenlijk te worden voor enkele personen om hier langer met succes en zonder in ernstige botsingen te geraken door te graven. Daarbij kwam, dat hoe dieper de claims werden, hoe zwaarder het werk werd, om den grond in emmers vol naar boven te halen.

Het water voor het wasschen van den grond was hier, ver van de rivier, ook niet gemakkelijk te krijgen, was lang niet zoo volop en nabij als bij de rivierdigging bij Pniël, enz.

Het veld was hier hard en droog en water schaarsch, met uitzondering dan van de reeds genoemde DuToitspan.

Langzamerhand nu kwam de geheele delverij in handen van groote maatschappijen en financiers, die kapitaal genoeg hadden

waarover ze konden beschikken om de beste machines uit Australië en Engeland te laten komen, waarmede zij verder den ondergrond begonnen te exploiteeren.

Reeds toen, in 1872, werkten 19000, zegge negentien-duizend kaffers in de mijn, het vroeger Colesbergkopje; en in de nabijheid van dit kopje ontstond eerst een tentenstad en al spoedig daarop de groote diamantstad *Kimberley*, met hare afzonderlijke wijken voor de in de mijnen werkende kaffers en andere kleurlingen.
